



TRAO ĐỔI VỀ CÔNG TÁC KẾ TOÁN TRONG BỐI CẢNH CÁCH MẠNG CÔNG NGHIỆP 4.0

NGUYỄN THỊ LƯƠNG

Trong thời gian qua, cuộc Cách mạng công nghiệp 4.0 đã ảnh hưởng mạnh mẽ đến hoạt động của các lĩnh vực sản xuất và đời sống con người. Ở Việt Nam, cuộc Cách mạng công nghiệp 4.0 đã ảnh hưởng đến mọi mặt kinh tế - xã hội, trong đó có việc tổ chức công tác kế toán. Cùng đồng hành với sự tiến bộ của khoa học công nghệ, công tác kế toán cũng đối diện với những khó khăn, thách thức, cần giải pháp khắc phục trong thời gian tới.

Từ khóa: Cách mạng công nghiệp 4.0, công tác kế toán, khoa học, công nghệ

ACCOUNTING IN THE CONTEXT OF THE INDUSTRIAL REVOLUTION 4.0

Nguyen Thi Luong

In the past time, the Industrial Revolution 4.0 has strongly affected the production activities and social life. In Vietnam, the Industrial Revolution 4.0 has affected all socio-economic aspects, including the accounting activities. Accompanying with the advancement of science and technology, accounting also faces difficulties and challenges and needs solutions in the context of the Industrial Revolution 4.0.

Keywords: Industrial Revolution 4.0, accounting, science, technology

Ngày nhận bài: 15/6/2022

Ngày hoàn thiện biên tập: 30/6/2022

Ngày duyệt đăng: 8/7/2022

Một số thách thức trong công tác tổ chức kế toán

Thời gian qua, công tác kế toán đã đạt được bước tiến quan trọng tại các đơn vị, doanh nghiệp (DN). Với việc ứng dụng các phần mềm kế toán và công nghệ cơ sở dữ liệu giúp người làm công tác kế toán gặp nhiều thuận lợi, tiết kiệm được thời gian, đảm bảo độ an toàn, chính xác cao hơn... Tuy nhiên, bên cạnh kết quả đạt được trong bối cảnh Cách mạng công nghiệp 4.0 (CMCN 4.0) bùng nổ như hiện nay,

công tác kế toán cũng đối diện với một số thách thức thể hiện ở những điểm sau:

Ghi nhận dữ liệu

Theo các sự kiện kinh tế, người làm công tác kế toán tiến hành lập các chứng từ kế toán. Trong điều kiện ứng dụng công nghệ thông tin (CNTT) với phần cứng, phần mềm kế toán và công nghệ cơ sở dữ liệu cho phép người làm kế toán có thể nhập dữ liệu qua bàn phím hay quét dữ liệu vào hệ thống.

Pháp luật hiện hành về ứng dụng CNTT trong tổ chức hệ thống kế toán tại Việt Nam được quy định chi tiết tại Luật Kế toán năm 2003 và sửa đổi năm 2015. Tuy Luật Kế toán năm 2015 (sửa đổi) đã bổ sung nhiều điểm mới linh hoạt trong chế độ kế toán, nhưng vẫn còn những điểm chưa đáp ứng được yêu cầu mà thời đại công nghệ số đòi hỏi. Đó là, chứng từ điện tử được sử dụng phổ biến, chữ ký số bắt buộc các DN phải sử dụng, tích hợp trên hệ thống kế toán nội bộ của các DN. Mặt khác, các DN, tổ chức kinh tế, tổ chức khác, hộ gia đình, cá nhân kinh doanh bắt buộc sử dụng hóa đơn điện tử theo Nghị định số 119/2018/NĐ-CP kể từ ngày 01/11/2020.

Lưu trữ, bảo mật thông tin kế toán

Dữ liệu kế toán sau khi được ghi nhận, trong môi trường thủ công, người làm công tác kế toán tiến hành phân loại, sắp xếp, bóc tách ghi sổ nhật ký. Quy trình xử lý bao gồm: Lưu trữ, tổ chức thông tin, phân tích và tính toán các thông tin tài chính, kế toán được thực hiện tự động hóa nhanh chóng, chính xác thông qua các chương trình đã được lập trình sẵn.

Trong môi trường kế toán tự động: Thông qua Điện toán đám mây (cloud computing), phương

thức lưu trữ những tài liệu, thông tin trên nền tảng “đám mây” - một cách lưu trữ thông tin kế toán mới. Với phương thức Điện toán đám mây mang lại nhiều lợi ích cho người làm công tác kế toán như: không giới hạn về không gian, địa điểm. Ở bất cứ nơi nào, người làm kế toán và các nhà quản lý tài chính cũng có thể truy cập vào dữ liệu kế toán của đơn vị mình, thay vì phải ngồi cố định tại công ty, bắt buộc phải có máy tính cố định. Khi áp dụng phương thức Điện toán đám mây, người làm công tác kế toán chỉ cần có điện thoại thông minh hoặc Ipad có thể làm việc ở bất kỳ nơi nào và thời gian nào. Tuy nhiên, những tiện ích này cũng tiềm ẩn rủi ro trong quá trình lưu trữ và bảo mật thông tin kế toán - tài chính.

Ứng dụng công nghệ thông tin

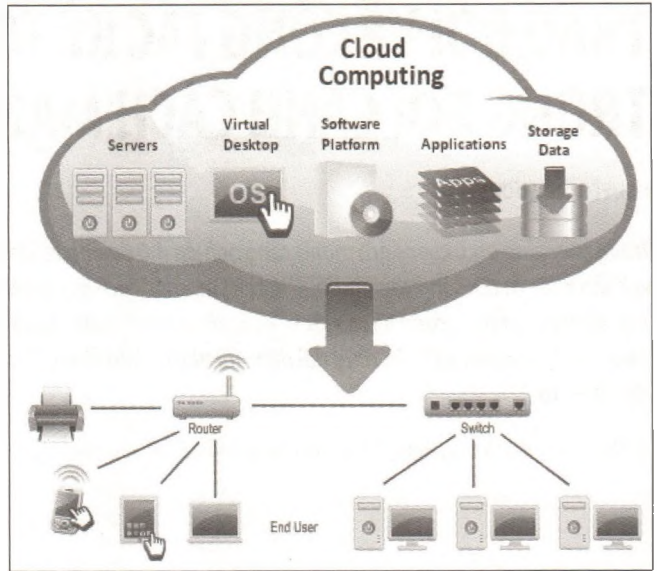
Cuộc CMCN 4.0 đã tạo ra nhiều cơ hội “đôi đời” cho các DN nếu nắm bắt và tận dụng được những lợi ích của cuộc Cách mạng số này. Tuy nhiên, CMCN 4.0 cũng tạo ra những thách thức cho những người tham gia vào thị trường lao động. Bởi vì, cuộc CMCN 4.0 được đánh giá sẽ vượt ra khỏi quy mô công xưởng DN khi vạn vật được kết nối bởi internet. Không những tất cả máy móc thiết bị trong công xưởng được kết nối với nhau thông qua internet, rất nhiều cảm biến cũng đồng thời được lắp đặt để thu thập dữ liệu. Với cách làm này giúp máy móc có thể “giao tiếp” với nhau, mà không cần sự có mặt của con người, hay dây chuyền sản xuất sẽ được vận hành một cách thích hợp ứng với lượng tồn kho.

Bên cạnh công tác ghi chép đơn giản, trí tuệ nhân tạo có thể thay thế con người cả với những nghiệp vụ kế toán phức tạp như định giá, lập dự phòng. Qua đó, giúp giảm thiểu nhân sự kể cả nhân sự làm việc trong công tác kế toán.

Lập và phân tích báo cáo kế toán

Lập báo cáo tài chính là công việc khó, đòi hỏi nhiều thời gian cho việc thực hiện các nghiệp vụ kế toán tổng hợp, tính toán các chỉ tiêu để cho ra bộ báo cáo tài chính gồm có: Bảng cân đối kế toán; Báo cáo kết quả hoạt động kinh doanh; Báo cáo lưu chuyển tiền tệ; Thuyết minh báo cáo tài chính. Nhưng phân tích báo cáo tài chính DN lại có giá trị hơn nhiều đối với giám đốc hay hội đồng quản trị hoặc giám đốc tài chính. Qua báo cáo phân tích, người xem có thể thấy xu hướng, sự biến động tăng, giảm giá trị, tăng giảm tỷ trọng của các chỉ tiêu tài chính, phản ánh tình hình sức khỏe tài chính - kinh doanh... của đơn vị.

HÌNH: PHƯƠNG THỨC ĐIỆN TOÁN ĐÁM MÂY TRONG CÔNG TÁC KẾ TOÁN



Nguồn: Công ty cổ phần MISA

Tuy nhiên, đối với kế toán đã ứng dụng phần mềm kế toán thì hiệu suất lao động cao hơn rất nhiều những người làm kế toán thủ công. Mọi chỉ tiêu, mọi báo cáo tài chính đều được tự động lên báo cáo. Người dùng chỉ cần phân loại, sắp xếp và xử lý các chứng từ kế toán hợp lý, đầy đủ là có sản phẩm kế toán cần thiết như các số chi tiết, các số cái tài khoản và cả các báo cáo tài chính.

Bối cảnh đó đặt ra đối với người làm công tác kế toán là phải nắm chắc nguyên lý, bản chất, tính chất nghiệp vụ kế toán khi có phát sinh. Biết được đầu vào, đầu ra từ đâu để truy vấn về chứng từ gốc khi xem và phân tích báo tài chính. Trên cơ sở đó có thể cân đối, điều chỉnh các chỉ tiêu khi có sai sót kế toán xảy ra. Tựu chung, ứng dụng công nghệ hiện đại trong tổ chức công tác kế toán mang lại nhiều lợi ích, nhưng vấn đề cốt lõi ở đây vẫn là về con người. Người làm kế toán vẫn chiếm vị trí trung tâm, quan trọng hơn cả máy móc và công nghệ.

Yêu cầu đặt ra đối với công tác kế toán

Để khắc phục những thách thức trên bối cảnh CMCN 4.0, tác giả đưa ra một số biện pháp giải quyết sau:

Ghi nhận dữ liệu

Phần mềm kế toán và công nghệ cơ sở dữ liệu sẽ giải quyết vấn đề ghi nhận dữ liệu cho DN. Kế toán máy là quá trình ứng dụng CNTT trong công tác kế toán của DN, nhằm hỗ trợ công tác kế toán trong việc thu nhận, xử lý, tổng hợp, lưu trữ, tìm kiếm và cung cấp thông tin về tình hình tài chính và kết quả kinh doanh của DN trong quá trình hoạt động.



Diễn hình như, sự ra đời của các phần mềm quản lý và phát hành hóa đơn điện tử, với tính năng hiện đại, cùng nhiều ưu điểm nổi bật và mang lại nhiều lợi ích cho DN khi sử dụng như: Tiết kiệm chi phí in - xuất hóa đơn; chi phí vận chuyển, bảo quản hóa đơn; đảm bảo độ chính xác và an toàn cao, tránh tình trạng làm giả hóa đơn; tiết kiệm thời gian cho DN, giảm thiểu các thủ tục hành chính; không cần phải lập báo cáo tình hình sử dụng hóa đơn; đa dạng phương thức gửi hóa đơn cho khách hàng và nhanh chóng, an toàn, thuận tiện.

Lưu trữ, bảo mật thông tin kế toán

Phần lớn mọi người cho rằng, dữ liệu của các tổ chức tài chính bị rò rỉ do tin tặc thực hiện các cuộc tấn công vào hệ thống cơ sở dữ liệu của mình để truy cập trái phép dữ liệu của khách hàng. Tuy nhiên, tình trạng này là một phần của vấn đề, mọi người thường không để ý có rất nhiều trường hợp dữ liệu bị phát tán từ chính những người trong tổ chức của mình, một cách vô tình hay cố ý.

Để đảm bảo tính bảo mật của thông tin kế toán, các nhà quản trị DN cũng như quản lý cần nâng cao tính năng bảo mật, quản lý chia sẻ thông tin. Trên thực tế, hiện nay chưa có giải pháp hoàn hảo cho việc bảo mật thông tin kế toán của DN, mà phải là các giải pháp kết hợp với nhau.

Bên cạnh việc xây dựng các hệ thống tường lửa, kiểm soát mạng, kiểm soát truy cập và các giải pháp bảo mật khác, tác giả đề xuất các DN cần xây dựng chương trình quản trị dữ liệu nhằm xây dựng về mặt tổ chức con người và quy chế, hỗ trợ nâng cao chất lượng của hệ thống.

Cùng với đó, các DN cần chú trọng xây dựng chương trình quản trị dữ liệu. Các nhà quản trị hệ thống dữ liệu cần xây dựng hệ thống các quyền và trách nhiệm quyết định có liên quan đến thông tin kế toán, được thực hiện theo một mô hình đã được xác định, mô tả ai được thực hiện hành động nào.

Khi thực hiện quản trị dữ liệu, tổ chức phải trả lời một số câu hỏi cơ bản sau: Ai là chủ sở hữu dữ liệu? Khi dữ liệu bị rò rỉ, ai là người chịu trách nhiệm? Chất lượng dữ liệu được đo lường thế nào? Ai là người chịu trách nhiệm nâng cao chất lượng dữ liệu? Mọi người trong tổ chức có hiểu dữ liệu theo cùng một cách? Ai là người quyết định kiến trúc dữ liệu? Dữ liệu được phân loại thế nào? Dữ liệu được lưu trữ ở đâu, trong bao lâu?...

Ứng dụng công nghệ thông tin

CNTT không phải là giải pháp vạn năng cho những khó khăn về kế toán của DN, nhưng cũng không phải

chỉ đơn thuần là công cụ hỗ trợ làm tăng tốc độ tính toán và cung cấp thông tin. Do đó, khi nhà lãnh đạo trong DN có nhận thức phù hợp về việc ứng dụng CNTT và vai trò CNTT trong quản lý DN, sẽ giúp cho việc ứng dụng CNTT vào tổ chức công tác kế toán dễ dàng hơn. Nhà quản lý cho phép đầu tư về mặt cơ sở hạ tầng, trang bị máy vi tính cho các cán bộ kế toán, đảm bảo hệ thống mạng trong công ty an toàn, phần mềm kế toán, ứng dụng hiện đại phù hợp với đặc điểm hoạt động của DN mình, từ đó ứng dụng tin học trong công tác kế toán mới đạt được hiệu quả cao.

Mặt khác, các đơn vị, DN cần chú trọng đào tạo, bồi dưỡng cán bộ kế toán thích ứng với bối cảnh CMCN 4.0. Phải có kế hoạch dài hạn đào tạo nguồn nhân lực có khả năng kế thừa và phát triển việc ứng dụng CNTT vào quản lý nói chung và kế toán nói riêng. Cử các cán bộ kế toán đi học các lớp bồi dưỡng về nghiệp vụ tin học phục vụ cho việc sử dụng phần mềm kế toán. Không chỉ có chuyên môn nghiệp vụ kế toán, mà còn thông thạo, nhạy bén trong ứng dụng tiến bộ của khoa học kỹ thuật vào nghề nghiệp của mình...

Lập, phân tích báo cáo kế toán và người làm kế toán

Căn cứ vào kết quả xử lý dữ liệu kế toán của giai đoạn xử lý, kế toán trong môi trường ứng dụng CNTT kết xuất một cách dễ dàng, nhanh chóng và đa dạng các loại báo cáo so với kế toán thủ công. Điều này được thể hiện cụ thể qua: Báo cáo tài chính, báo cáo thuế, sổ chi tiết, báo cáo thống kê, phân tích... và tính toán các thông tin tài chính, kế toán được thực hiện tự động hóa nhanh chóng, chính xác hơn thông qua các chương trình đã được lập trình sẵn.

Thực tế cho thấy, người làm kế toán vẫn là trung tâm, vẫn chiếm vị trí quan trọng và song hành cùng sự tiến bộ của khoa học kỹ thuật, máy móc và công nghệ giúp cho người làm kế toán nghề kế toán có công cụ hỗ trợ đắc lực, để xử lý các nghiệp vụ kế toán chính xác, nhanh chóng, khoa học hơn.

Tài liệu tham khảo:

1. Luật Kế toán năm 2015;
2. Trịnh Viết Giang, Tác động của công nghệ thông tin đến hệ thống thông tin kế toán doanh nghiệp, Tạp chí Tài chính số kỳ 1 tháng 3/2017;
3. Cuộc Cách mạng công nghiệp lần thứ tư bối cảnh, các xu hướng lớn và những sản phẩm điển hình, Tạp chí Tự động hóa ngày nay, tháng 5/2016;
4. Duc Nguyen/Data Governance/CDO/DAMA Vietnam/Speaker "Bảo mật thông tin từ góc nhìn quản trị dữ liệu", <https://www.linkedin.com/>.

Thông tin tác giả:

ThS. Nguyễn Thị Lương - Trường Đại học Công nghệ Đông Á
Email: luongnt@eaut.edu.vn